

פרוטוקול מס' 134

מישיבת ועדת הכספים
יום ד', כ"ג בתשרי תשל"ה - 9.10.74, שעה 9:30

נכח:

חברי הוועדה:
י. קרנמן - היו"ר
ס. ארנס
צ. גרשוני
י.ש. פלומין
ע. פיינרסן
ג. פת
ח. קורפו
ד. קורן
נ. קצב
ז. שובל

מוזמנים:
א. גפני - הסמונה על התקציבים
ש. שאלתיאל - אגף התקציבים
א. ביגר - אגף התקציבים

יועץ משפטי לוועדה: ג. קיסרון

יועץ כלכלי לוועדה: א.נ. פלוג

רשמה: צ. ספרן

סדר היום: א. שינויים בתקציב לשנת 1974 - שירות בטחון כללי, המוסד
למודיעין, נתיב-בר, שידורים לבריית-הסוּעוּת (ב-5 העתקים).

ב. שימוש בדזרבה לתמיכות לייצוב סחירים - תקציבים מיוחדים -
חברות תחבורה ציבוריות.

ג. קיצוץ תקציב המשרדים לשנת 1974.

(דף מספר 2 של הפרוטוקול ב-5 העתקים)

ב. שימוש ברזרבה לתמיכות לייצוב מחירים; תקציבים מיוחדים - חברות תחבורה ציבוריות

(מכתב הממונה על התקציבים מיום י"ח בתשרי תשל"ה - 4.10.74)

א. גפני:

החוזה עם הקואופרטיבים מחייב לתקופה מסויימות, אבל בדרך כלל לאחר שמונה חודשים מיום אישור התקציבים הקודמים יש להם זכות לתבוע אישור תקציבים חדשים, או לחילופין - סובסידיה כפיצוי על אי העלאה תקציבים. הנוסחה היא זו שקבעה ועדת קשתי - הוועדה שעל בסיס הדו"ח שלה נחתם החוזה בין הממשלה והקואופרטיבים - והיא מודדת את ההתייקרויות לפי סל התשומות בשירותי האוטובוסים. מאחר שהתחייבות הממשלה - במסגרת מדיניותה לשנת 1974 - היא שלא להעלות מחיריהם של 14 מוצרים ושירותים, והתחבורה הציבורית היא אחת מהשירותים האלה, החליטה ועדת השוים לענייני כלכלה לא להציע העלאה תקציבים, אלא לפצות בסובסידיה עבור התקופה הקודמת, והדבר מחייב גם לגבי התקופה העתידה. ההתייקרויות מחושבות על פי החוזה לתקופה רטרואקטיבית - מ-1.2.74 עד 31.8.74 ושיעורי ההתייקרויות מחייבים פיצוי בסכום של 51.3 מליון לירות. כאשר כתוב כי "בדיקה זו הינה ראשונית" משמעות הדבר שזה חישוב שנעשה על ידי כלכלנים של משרד התחבורה והאוצר, חישוב הכפוף לבדיקה המחיימת עכשיו על ידי רואה חשבון שנשכר על ידי משרד התחבורה למטרה זאת. ייתכן שיהיו הפושטים קלים לכאן או לכאן. כל עוד אין הבדיקה סופית אפשר להסדיר שהסכומים ישולמו, אך כמקדמות.

ד. קורן:

האם הסכום עלול להיות גדול יותר ממה שמצויין כאן?

א. גפני:

הוא עלול להיות גדול יותר או קטן יותר.

היו"ר י. קרגמן:

אינני מבין איך שר נותן התחייבות לפיצוי. הרי זה לא חוזה. אנחנו ידענו שנעשה חוזה בין הקואופרטיבים לממשלה, המביא בחשבון את סל התשומות, את ההתייקרויות, אבל אינני מבין את ענין 19 מליון הלירות. יבוא שר התחבורה ויסביר מדוע נחן התחייבות זאת.

א. גפני:

הממשלה החליטה להעלות את התקציבים ב-50% בתחבורה הציבורית. לאחר מכן קיבלנו הודעה משר התחבורה, שעם אג"ד סיכם העלאה תקציבים ב-50%, עם דן - ב-31%, והנימוק היה ברצון לפישוט מבנה התקציבים העירוניים באזור חל-אביב והכנסת אוטומטים שם.

היו"ר י. קרגמן:

החוזה יכול להיות טוב או רע, אך איננו יכולים להפר חוזה. אנחנו ידענו שיש חוזה לירות איננה בהתאם לחוזה ואנחנו רוצים לשמוע את שר התחבורה. לפי דעתי לא נוכל לאשר סכום זה.

א. גפני:

ההנחות לבני נוער וקשישים הן על פי הסכם עם ההסתדרות שובא כאן לוועדה.

ד.ש. פלומין:

האם הסכום בדוק?

א. גפני:

בדוק לפי הערכה. החשלומים יהיו לפי רואי חשבון.

היו"ר י. קרגמן:

היה כדאי שנקבל איזה מסמך שיפרט מדוע מדובר בסעיף זה על 15 מליון לירות. עלינו לדעת מה המאזן, איך נעשה החישוב, איך נעשית הערכה.

א. גפני:

בסדר.

ד.ש. פלומין:

הייתי רוצה לבדוק אם לא מבליעים בסכום זה של 15.5 מליון לירות גם את כרטיסי החלמיד שעליהם לא קיבלה התחבורה סובסידיה.

א. גפני:

לא מבליעים.

א. גפני:

סעיפים 1-3 קשורים בהסכמים או סכומים קודמים, ואילו סעיף 4 הוא סעיף שמדובר בתקופה שלאחר סיום החוזה. לקראת סיום החוזה - הוא הסתיים ב-1 בספטמבר שנה זו - מינה שר התחבורה ועדה ציבורית בראשותו של דוד גולומב. הוועדה בוחנת את ההסדרים שנקבעו בחוזה הקודם על פי ועדה קשתי המנוחה והיא נחבקה על ידי שר התחבורה להמליץ על הסדרים חדשים בקשר לתחבורה הציבורית ועל היחסים עם הקואופרטיבים מבחינת תעריפים או סובסידיות. הוועדה ביקשה הארכה מסוימת של זמן - לדברי שר התחבורה היא חגיש את הדין וחשבון שלה בעוד כחודש, חודש וחצי - ולכן הציעו שרי התחבורה והאוצר, וועדה השרים לענייני כלכלה אישרה זאת לפני שבוע, להאריך את החוזה כלשונו בארבעה חודשים נוספים בלבד, עד 31 בדצמבר. עד אז ימשיכו להתקיים החשלומים והיחסים לפי מסגרת החוזה הקודם. בתקופת ארבעת החודשים האלה יתקיים דיון בממשלה וכמובן שגם לוועדה יובאו הצעות בדבר מה שיהיה ב-1 בינואר 1975. אנחנו כבר צריכים לפצות את הקואופרטיבים בארבעה חודשים אלה על אי העלאת התעריפים בשיעור של 15.5 מליון לחודש. כלומר - בסכום של 62 מליון לירות לתקופת ספטמבר-דצמבר. אנחנו מבקשים זאת כבר עכשיו כדי לשריין את התקציב.

ד. קורן: לפי מה נעשה החישוב של 15.5 מליון לירות לחודש?

א. גפני: לפי שיעור החייקרות של 26% כל חודש.

י.ש. פלומין: כמה האלמנט של הממשק?

א. גפני: ממשק - לא.

א. ביגר: בזמנו קבעה ועדה קשתי של חשומות, הכוללות בחוץ 70% שכר עבודה, כאשר שכר העבודה מחושב אצל הקואופרטיבים בצורה הבאה: רק 75% התייקרות מדד השכר הכללי במשק - והכל נעשה לפי מדדים או בייקטיביים שמפורסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - כאשר 25% הנוחרים נחשבים תמורה להוצאה שהחבר משקיע. בחוץ זה בנוי הממשק. הממשק כסעיף אינו מופיע בטל החשומות, אלא אפילו נעלם בטל החשומות.

א. גפני: סל החשומות: דלק - כ-3.75%; חלקי חילוף - כ-6%; פחת אוטובוסים - 5.25%; שכר חברים - 51%; שכר שכירים - 12%. יחד - 63%. ביטוח על שניהם - 1.3% מחסל ועוד מס מקביל.

היה לנו ברור שתהיה סובסידיה השנה לפי החוזה, אבל לא רצינו לקבוע אותה בסעיף קבוע, כי כל החישובים הם בגודל הערכות זאת נקבע את הסכומים בסעיף קבוע הקואופרטיבים כבר מקבלים את זה כדבר נחון. מהסיבה הזאת אנחנו מעבירים את הסכומים מתקציבים מיוחדים.

היו"ר י. קרגמן: אז לא כדאי לקבוע 62 מליון.

א. גפני: זה כבר החשבון.

מבוטל במשך השנה, חלוי כמובן במהות החוזה שיהיה ב-1 באפריל. אני רוצה לקבוע שיהיה בוודאי עוד סכום לא

היו"ר י. קרגמן: אני מבקש שכל חברי הוועדה יקבלו את החוזה הקיים, שנחתם מזמן, כדי שיידעו במה המדובר.

י.ש. פלומין: האם 100 מליון לירות זו הרזרבה המוצעת לחמיכה במחירים?

א. גפני: כן. קווינו שתהיה התייצבות בעולם במחירים חקלאיים. לצערנו זה לא כך. בקרוב נביא הסויה, כן שנצטרך עוד סכום מסויים. כי לאחרונה עלו מחירי הסוכר, החיטה, השמנים,

נ. קצב: כדאי היה שנשמע איזה מאמץ עשו הקואופרטיבים מצידם ומה חרמו הם לחסכון.

היו"ר י. קרגמן: שר התחבורה יצטרך לבוא לוועדה, מכיוון שלא נאשר את 19 מליון הלירות על פי התחייבותו, ואז נוכל לקבל ממנו את כל הפרטים.

נניח ששר החבורה לא היה מבטיח 19.2 מליון לירות. האם ההתייקרות לא היתה מופיעה ממילא

ד. קורן:

בסעיף 1 ובסעיף 4?

אלה הם שני דברים שונים. 26% זה לפי החוזה גם ל"דן", אבל אילו שר החבורה לא היה מאשר את הסכום של 19 מליון, המחירים ל"דן" היו מתייקרים ב-50%. במקום זאת העלו ב-31% מה שבסעיף 4 הוא מעל לזה.

א. גפני:

לפי החוק יש סמכות למבקר המדינה לבקר מפעלים וגורמים בהם משתתפת המדינה במימון. סובסידיה זאת היא רצינית ביותר, ומה שנעשה ב"אגד" ו"דן" זו שערויה מאין כמוה. אני יודע כמה עולה היום לשלוח ילדים לקיטנה, והם שולחים את הילדים שלהם לקיטנות לתקופות ארוכות. נוסף לכך - החופשות שלהם, הנסיעות לחוץ-לארץ, שנעשות לפי חור. מוכרחים לבדוק את הדברים האלה. מדוע שלא נבקש ממבקר המדינה לבדוק את העניינים ב"אגד" ו"דן"? סוף כל סוף סכום של 150 מליון לירות הוא סכום ענק.

ג. פח:

מבקר המדינה לא יכול לומר שלא ישלחו ילדים לקיטנות.

היו"ר י. קרגמן:

השאלה באיזו מידה אנחנו מסבסדים את זה.

י.ש. פלומין:

אנחנו צריכים לבקש חשבון. החלטנו שום סובסידיה לא יכולה להיות להטבת חנאי

היו"ר י. קרגמן:

העובדים. כשיבוא השר נשמע ממנו.

בלשכת הקשר שיש לי עם הציבור בחיפה סיפרו לי שהם עשו מהחנה שלהם מכרה זהב, על ידי כך שמכרו זאת לחברים שלהם ונישלו אנשים ששרתו אותם שלושים שנה. הם עשו גדר מסביב לחחנה ובית המשפט צריך היה להחזיר.

ג. פח:

זו פעולה של חברות הבת ולא של הקואופרטיבים.

א. גפני:

בחחנה המרכזית הם מכרו לחברות הבת חנויות, והחברים מכרו אותן בסכום כפול.

ג. פח:

"מפעלי חחנות" היו הבעלים של כל המפעלים והם מקבלים דמי שכירות גבוהים.

י.ש. פלומין:

"מפעלי חחנות" נכללים בחברות הבת, והחלטנו לדרוש בדיקה של היחסים בין אג"ד ובין חברות

היו"ר י. קרגמן:

הבת.

על ועדת גולומב הוטל לבדוק גם את זה.

א. גפני:

אני מציע שנאשר כל מה שבהתאם לחוזה, פרט לאותם 19.2 מליון לירות שאינם לפי החוזה.

היו"ר י. קרגמן:

הוחלט: 1. לאשר שימוש ברזרבה לייצוב המחירים בחבורה בסך 51 מליון לירות לתקופה 1.2.74-1.9.74 ועוד 15.5 מליון לירות לחמיכות במחיר הכרטיסים לבני נוער וקשישים;

2. לא לאשר 19.2 מליון לירות, שהבטיח שר החבורה לקואופרטיב "דן", עד קבלת הסברים משר החבורה.

ג. קיצוץ תקציב המשרדים לשנת 1974

א. גפני:

הענףנו אליכם את פירוט הקיצוצים בתקציב משרדי הממשלה וכפי שמוסבר במכתב המצורף הוא מסתכם ב-964,500 מליון לירות. הוא מועבר בהתאמה לתקציבים מיוחדים, לרזרבה של מגבית החירום, לרזרבה לפיתוח של מגבית החירום, העברה להכנסות המדינה, ביטול החתיבויות על חשבון הרזרבה, ביטול גיוס כספים באמצעות הבנקים, ושטחים.

ג. פח:

האם זה לא צריך לבוא לקריאה ראשונה בכנסת?

א. גפני:

הצעה החוק באה לקריאה ראשונה בכנסת. הקיצוצים הם העברות תקציביים. כשהממשלה החליטה על המדיניות הכלכלית החדשה, הובאו לכאן החלטותיה וקויימו בוועדה שתיים-שלוש ישיבות בהשתתפות שר האוצר. אז גם הסברנו את המתכונת הכוללת - איך תהיה הירידה בתקציב לאחר ביצוע החלק במדיניות הקשור לתקציב. לפי החלטות הממשלה: מהתקציב הרגיל של משרדי הממשלה יופחתו כ-300 מליון לירות; הרזרבה המוקדשת לתקציב בפיתוח -400 מליון לירות, תבוטל; 200 מליון לירות יופחתו מתקציב הפיתוח. הסכום יחד - 900 מליון לירות, ועוד 64 מליון לירות הביצוע לפי החלטות, וישנו פירוט מלא עד 964 מליון לירות. המשרדים כבר אינם יכולים לבצע את הסכומים שוצצו כאן.

היה סעיף ו' בהחלטת הממשלה שאמר, כי הממשלה תעשה הכל להימנע מהגשת תקציב נוסף ב-1974, פרט לשינויים המתחייבים מהחלטות הממשלה הקשורות בתוכנית הנדונה. חשבנו שעלולה להיות אי הבנה ואי הבחנה בין המשמעות שהממשלה אומרת שחשדל לא להגיש תקציב נוסף ובין החופש להגיש תקציב מספר 2, וכבר בדיון השני בוועדה בתוכנית הכלכלית החדשה שהתקיים ב-9 ביולי אמרתי, ואני מצטט: "אני רוצה להדגיש כאן, כדי שלא ייאמר אחר כך שאמרתם שלא יהיה תקציב נוסף, ויש ראשית, ברור, אני מקווה, לאלה שעוסקים במטריה, שמבחינת התוכנית עצמה מוכרח להיות חוק תקציב מספר 2. זה לא תקציב נוסף, אבל זה חוק תקציב מספר 2." במהלך הדיון הסברתי את הדבר עם מספרים. אנחנו עמדנו אז, לפני התוכנית הכלכלית החדשה, בהוצאות בסדר גודל של 2.5 מליארד לירות מעבר לתקציב ולרזרבות שהיו והחלטנו על הקיצוצים ועל דרכי כיסוי ההוצאות האלה באופן שלא נצטרך להגיש לכם תקציב נוסף כדי לכסות אותן. התוכנית הכלכלית כללה בתוכה כ-4 מליארד לירות הכנסות נוספות, מהם: 2.5 מליארד לירות - הוצאה של מלוות נוספים, היטל יבוא נוסף, מס רכש, כל שינוי שיעורי המסים והמלוות שאושרו בינתיים על ידי הוועדה; עוד מליארד וחצי לירות - העמקת הגבייה, כלומר תוספת הכנסות בשיעורים הקיימים. מהן ההוצאות? קודם כל, בתקציב עצמו, כפי שאושר על ידי הכנסת, היה מליארד וחצי לירות הזרמה. אם מוסיפים למליארד וחצי 2.5 מליארד של הוצאות שלא היה להם אז כיסוי, מקבלים יחד 4 מליארד. אבל בנוסף לזה אמרנו שאנחנו מפעילים קיצוצים של 900 מליון לירות בתקציב רגיל ותקציב פיתוח; עוד 200 מליון לירות נחסכים באותם 2.5 מליארד לירות על ידי זה שלא נאשר למשרדי הממשלה התייקרות הקניות; עוד 250 מליון לירות נגלגל מן ההתחייבויות. כלומר, את ההתחייבויות שאמרנו שנשדל לשלם בשנת 1974 נדחה ל-1975. הסכום ביחד - מליארד ו-350 מליון לירות. את כל זה אנחנו מבצעים. היה עוד סעיף אחד, פרובלימטי, והוא עדיין בבירור - 500 מליון לירות של בניה בטחונות. הבניה הבטחונית מתמשכת בקצב גבוה בגלל ההתבצרות, אך יחד עם זה קיים עדיין בירור. על מצב הבירור אני אומר במלוא האחריות, שיש סיכוי סביר שלא כל 500 מליון לירות יוצאו, וזאת מבלי לפגוע בענין הבטחון. זה הסעיף היחיד שעדיין לא מתבצע והוא יובא כאן לדיון.

יש לנו, אם כן, מצד אחד הזרמה של מליארד וחצי לירות בתקציב המקורי פלוס 2.5 מליארד לירות הוצאות נוספות. מצד שני יש לנו הכנסה של 4 מליארד לירות, כפי שפירטתי קודם, פלוס קיצוצים בסכום של 900 מליון לירות, פלוס סכום של 450 מליון לירות אישור התייקרויות למשרדי הממשלה ודחיית ההתחייבויות, פלוס 500 מליון בניה בטחונות, פלוס 650 מליון של עודפים בבטחון בסעיפים שנועדו במקורם להוצאות שירות מילואים בחקופה שחשבנו שיהיה יותר ממושך. סך הכל יש לנו 6.5 מליארד לירות מקורות מול 4 מליארד לירות הוצאות. אמרתי, שמכיוון ש-650 מליון לירות אינם שייכים להזרמה, זו בוכלטריה תקציבית, אבל ההזרמה נותרה. זאת אומרת, אנחנו מקווים לאזן את התקציב מבחינת ההזרמה, להימנע מהזרמה ואולי לספוג חצי מליארד לירות. ואמרת בוועדה: "לעומת התקציב המקורי שהיחה הזרמה של 1.5 מליארד, יש ספיגה של חצי מליארד. זאת אומרת, שיפור של 2 מליארד בעיקור כסף לעומת התקציב המקורי." מה שמוצג כאן זה שיפור ב-1.5 מליארד. אנחנו מאזנים את ההזרמה וזה מגיע לאי הזרמה. למה החשבון של חצי מליארד לירות? באומדן הפחתנו את האמיסיות בחצי מליארד לירות. אז לא היה המצב ברור, אבל לפי הקצב אנחנו מניחים שייכנסו מן האמיסיות 3.8 מליארד מחוץ 4.3 מליארד, ונמשיך לבחון את עצמנו.

היו"ר י. קרגמן:

הובאה לפנינו הצעה של קיצוצים והסכומים שמקוצצים מועברים לתקציבים מיוחדים לפי חוק התקציב. מן הראוי להזכיר שהיתה זו יוזמה של ועדת הכספים, שהוועדה צריכה לתת אישורים מוקדמים לקיצוצים המועברים לתקציבים מיוחדים.

י.ש. פלופרין:

בנייר שהוגש ביולי היה סכום של מליארד ו-700 מליון לירות כיסוי התייקרות שכר והתייקרויות אחרות. האם סעיף זה ימצא את ביטויו בהפחתה בתרומות של

בעיקר שכו.

א. גפני:

זה משאיר עדיין 250 מליון לרזרבות.

י.ש. פלומין:

יש עוד בעיות, זה לא רק 250 מליון.

א. גפני:

יש לכם בתקציבים מיוחדים מליארד ו-800 מליון לירות. בנוסף לכך יש רזרבה כללית.

י.ש. פלומין:

אם מהסכום הכולל אחם מורידים מליארד ו-700 מליון לכיסוי החייקרות נשאר לכם 250 מליון.

א. גפני:

נחנו אז בושימה את ההוצאה. מרביח הסכום הנוסף יילך על מקלטים, מיגון ישובים, קריח-שמונה. יש הוצאות שיבואו מרזרבה. הרזרבות יהיו קרוב ל-2 מליארד. 2 מליארד פלוס 650 מליון יורידו את הסכום לכיסוי החייקרות וישאר עוד כ-700 מליון. אבל יש הוצאות אחרות. כאשר היה מונח פה המכתב של "ורד" - 50 מליון - זה גם כן בא מתקציבים מיוחדים. יש לנו ביצוע מוגבר, יש פיתוח בחעשיה, הלוואות בחעשיה יחבצו קצת יותר מהתקציב ויחכן שנצטרך 25 מליון לירות. יש סעיפים שונים וכולם יובאו. הלחץ שהאוצר עומד בו מצד המשרדים הוא הרבה יותר גדול ואם יילכו ביד גמישה יותר מדי, גם הסכום הזה לא יספיק. נצטרך להיות אכזריים מאד בקשר לביצוע הדברים. גם בתוך החייקרות יגדל, למשל, החוב יותר ממה שאמדנו פה, כי ההצמדה היחה יותר גדולה ממה שהיה צפוי בתחזית. כל העסק מועבר אם כן לתקציבים מיוחדים, כדי שכל ההעברות בתקציבים מיוחדים יהיו בשליטת ועדת הכספים.

ח. קורפו:

במכתב הלוואי התייחסת לענין הכנסת ולמבקר המדינה. היה כאן בירור ודבר אחד מפריע לי וזו האינפורמציה. במחן אינפורמציה לא נכונה, בזה אני רואה חומרה: במכתבך היה כתוב שהכנסת טובה לצמצם. שמענו מיושב-ראש הכנסת שמעולם לא היה סירוב.

על זה שלחנו מכתב לשר האוצר.

היו"ר י. קרגמן:

אני רוצה לדעת מאיפה האינפורמציה.

ח. קורפו:

א. החחימה על המכתב היא שלי, אבל המביא הוא שר האוצר. לפי חוק התקציב יש לי סמכות

א. גפני:

להביא בשמו דברים.

ב. בשום מקום לא אמרתי שאני עומד בוויכוח עם הכנסת. בכלל אינני רואה את עצמי, כעובד מדינה, כבר פלוגתה של הכנסת. הדברים היו בעתונות ואני לא דיברתי עליהם עם העתונות.

ג. דעתי היא ששני הגופים - מבקר המדינה והכנסת, הביעו התנגדות. מבקר המדינה כתב לנו על כך מכתב; הכנסת הודיעה לנו בעל-פה. מזכיר הכנסת הודיע על כך בשיחה עם הדפונט שלנו וגם לי. הוא אמר שהכנסת לא חאשר.

ח. קורפו:

מזכיר הכנסת השיב בשלילה בעל פה?

א. גפני:

כן.

היו"ר י. קרגמן:

מזכיר הכנסת אמר זאת לאחד הרפונטים.

ח. קורפו:

מר גפני אומר שהוא אמר גם לו. על כל פנים למה מזכיר הכנסת ישב פה ושחק?

היו"ר י. קרגמן:

אבל אין חליפת מכתבים על זה.

ח. קורפו:

האם אנחנו מדברים על חליפת מכתבים? הסכם בעל-פה, אירה בעל-פה איננה מחייבת במדינה על כך? אני חושב שהוא תכשיל אותנו. זה לא הוגן. קיבלנו החלטה קיצונית כלפי האוצר, כלפי גפני והיא לא היחה צודקת.

היו"ר י. קרגמן:

היא היחה צודקת, כי לא היה סירוב לקצץ.

ח. קורפו:

אני שומע שהיה סירוב.

ה. קורפו:

היה סירוב מצד הכנסת בשיחה של מזכיר הכנסת עם מר גפני.

היו"ר י. קרגמן:

החלטנו להטיל על וועדה לבחון את כל האפשרויות לקיצוץ. לא הייתה שום חשבה רשמית של הכנסת על סירוב, אלא הייתה שיחה. זה לא אומר שהכנסת טובה. אם יש סירוב, צריכה להיות חשבה רשמית של הכנסת. היה פה דיון והחלטנו כן לקצץ.

ה. קורפו:

אם יושבים פה ודנים, למה לא צריכה הוועדה לדעת על מה שאמר מזכיר הכנסת?

היו"ר י. קרגמן:

אחד הדברים שאנחנו צריכים להחליט עליו במסגרת הקיצוצים הוא ענין תקציב נשיא המדינה. נשיא המדינה אמר לי בשיחה שברצונו להגדיל את השתתפותו במצרכים שקונים עבורו ועבור בני משפחתו, שעומדת כיום על 400 לירות לחודש, וכמה שנקבע כך יהיה. אני חושב שעלינו לכבד את רצונו בענין זה ולהגדיל את סכום השתתפותו מ-400 לירות לסכום גדול יותר.

י.ש. פלומין:

יילכו לפי אותה פרופורציה שהגדילו את המשכורת.

היו"ר י. קרגמן:

אם המשכורת גדלה ב-40%, תגדל ב-40% גם השתתפותו ואז במקום 400 לירות הוא ישתתף

ב-600 לירות.

א.נ. פלוג:

ב-1973 עמד הסכום על 200 לירות והנשיא ביקש להגדיל את הסכום ב-100%. עכשיו

הוא מבקש להגדיל שוב את הסכום.

היו"ר י. קרגמן:

נגדיל ב-50%. במקום 400 לירות יהיה סכום השתתפות הנשיא - 600 לירות, 7,200 לירות

לשנה.

הקיצוצים של נשיא המדינה ולשכתו מסחכמים ב-50 אלף לירות - עובדים, הוצאות ארגוניות שונות, צרכי משור, החזקה בדק וחיקוני בית, דואר טלפונים ומשלוחים, שכירת כלי רכב. אני מציע לקבל זאת.

ה. קורפו:

אני מציע לקבל את הסכום, אם כי החלוקה לא נראית לי.

ה צ ב ע ה

הוחלט: 1. לאשר את קיצוץ תקציב נשיא המדינה ולשכתו ב-50 אלף לירות.

2. לאשר את בקשת נשיא המדינה להגדיל את השתתפותו בכלכלתו וכלכלת בני משפחתו ב-50%.

היו"ר י. קרגמן:

עד כמה שקראתי הקיצוצים אינם נוגעים למנגנונים, לחקנים. השאלה אם הוועדה הבין-משרדית לייעול הקיימת בממשלה בחנה באיזו מידה חלה התקדמות ביעילות ובפיריון ולא נסיגה ומה אפשר לעשות כדי לקצץ גם במנגנונים.

א. גפני:

הקיצוץ הזה נקבע במפורש על בסיס סכומים שנועדו לקניות של סחורות ושירותים, אף על פי שהמשרדים ושאים היו - לא אסרנו עליהם - לקצץ בכוח אדם. היו משרדים שקיצו בכוח אדם ארעי. לדוגמה - משרד החקלאות שקיצץ תקציב ל-50 עובדים ארעיים.

הממשלה החליטה החלטה נפרדת בדבר כוח אדם. היא החליטה על הקפאת כוח אדם מעכשיו עד סוף 1975, כוח אדם תקני ארעיים וזמניים. ההקפאה אינה מוחלטת, כלומר ישנם כמה חריגים. שר האוצר הציע לממשלה רשימה של 6-7 חריגים. לדוגמה: כוח אדם לפתיחת כיחות בבחי הספר, פתיחת מחלקות או מיטות בבחי חולים וכדומה. זאת אומרת

א. גפני:

הממשלה קבעה ועדה של ארבעה-חמישה שרים שצוייכה להחליט תוך כמה ימים על הרשימה הסופית. רשימה זו טעונה אישור ועדת שרים להקפאת כוח אדם בראשות השר רוזן. מעבר לרשימה זו לא ניתן יהיה להגדיל את כוח האדם. ב. הממשלה החליטה על הקמת סדרה ועדות, ועדה לכל משרד, המורכבת מהמנכ"ל והסגל המנהלי של המשרד, מאיש אגף התקציבים ואיש נציב שירות המדינה. ועדה זו צריכה לבחון את כוח האדם במשרד ולהציע הצעות לצמצומים חוץ כחודש ימים. במקרה של חילוקי דעות, יש ועדה עליונה שבה יושבים נציב שירות המדינה ואנוכי. על ועדה זו יכולים להיות פרעורים לוועדת השרים או לממשלה. כוונת בדיקה זו לבחון ולהציע אפשרויות לצמצומים שיבואו לידי ביטוי בחקציב 1975.

בינתיים אני חייב לומר שישנה רשימה לא קטנה, שהוגשה עוד לפני החלטת ההקפאה, של תביעות להגדלת תקנים במשרדים. הדברים קשורים עם מערכות סוציאליות, קשורים למחלקת החקר במשרד החוץ, ששם יש תביעה להגדלה במספר די ניכר של אנשים. הדברים הובאו למזכירות הממשלה לפני החלטת הממשלה והם נבחנים עכשיו. על ועדת השרים יהיה להחליט מה היא מקבלת מתוכם.

הקיצוצים האלה באמת מחלקים בין קיצוצים בהוצאות אדמיניסטרטיביות, מינהל וארגון שהמשרדים מצטמצמים בהם.

איזה חלק זה?

ד. קורן:

אין לי סיכום של חלק זה ואחר, אבל זה מפורט כאן ואפשר להחושם.

א. גפני:

פרט לסעיף כוח אדם לא הופחתו סעיפים הקשורים בהוצאות חברתיות אזרחיות. להיפך, שם יש גידול של בעיות מקלוט ומיגון. לא הופחתו כלל מכסות הסעד או תגמולים סוציאליים. לא הופחתו חמיכות לעידוד היצוא, להיפך. במסגרת חוק החקציב מספר 2 הוקפד שלא לפגוע בתוכניות בעלות גוון סוציאלי. זה לא אומר שאין קיצוצים במשרדים סוציאליים ובשירותים סוציאליים. יש ויש, אבל הוקפד על סדר עדיפות. למשל, גם אם יש 2 מליון לירות בהזנה, הכוונה המוצהרת של שר החינוך והתרבות היא להוריד מסכום זה על ידי פיקוח וקביעת קריטריונים של אי מתן הזנה לילדים בעלי יכולת או גביית תשלום מילדים בעלי יכולת עבור הזנה. לא נגענו, למשל, בחקציב השיכון. לא הוקטנו תוכניות שיכון סוציאלי וכמובן לא תוכניות שיכון עולים. להיפך, יש בעיה של פיגור מסויים בביצוע שיכון עולים ועכשיו מחישים אחרים - דבר שיכול לעלות הרבה כסף אם מחישים בתקופה של מחירים יותר גבוהים.

ה. קורפו:

אמרת שכל משרד רשאי לעשות לפי רצונו. זה לא מאפיין את כל המשרדים. יש משרדים שלגביהם הלכתם בדרך שהמלצתם ויש כאלה שלגביהם לא עשיתם כך.

א. גפני:

הקו החקבל פחות או יותר. אנחנו כאן לא כפינו על המשרדים את הסעיפים לקיצוץ, אבל יש מגמות שהממשלה בדיון סיכמה עליהן. אני יכול לומר, שאם מסתכלים על הסך הכל זה עומד פחות או יותר בקו זה: כל משרד נתבקש להגיש את שלו, מתוך הנחה שסדרי העדיפויות בחוץ המשרד ייקבעו על פי המדיניות שאותה מנהלת הממשלה באמצעות השר האחראי על המשרד.

ה. קורפו:

במכתב שלך למשרדים היה כתוב אחרת: שכל משרד רשאי לעשות כפי שהוא רוצה.

א. גפני:

כל משרד נתבקש להגיש את הקיצוץ לפי סדרי עדיפות שהוא רוצה. אנחנו התערבנו בדרך כלל בשני סוגי דברים: א. אם היה לנו ערעור מבחינה חברתית או סוציאלית על סעיף מסויים, היה דיון עם השר ולרוב הגענו לחמימות דעים. ב. אם משרד הגיש קיצוץ נמוך יותר - והיה נסיון מצד כל המשרדים - התערבנו כדי לחייב את המשרד למלא את החלטת הממשלה על ההיקף הכולל שהוטל על אותו משרד. ג. התערבנו גם אם היה קיצוץ בסעיף שלא נראה לנו ריאלי. אם ידענו שיש קיצוץ בסעיף על החתיבות חוזית, נכנסנו לבירור אם המשרד יכול לקצץ בסעיף זה, פשוט כדי למנוע קיצוצים פיקטיביים. עוד סוג של בירור: יש כאן סכומים, המסתכמים בכ-75 מליון לירות, שהמשרד היה מוכן לוותר על דברים שעדיין לא היו בחקציבים, אבל שבעצם אפשר לראות אותם כהחתיבות ושלא תהיה לנו ברירה אלא להעביר זאת אחר כך מן הזרבה. למשל: במשרד החינוך להעביר חלק מן הקיצוץ של ידע -

א. גפני:

שכר הלימוד לעומת מה שהתכוונו עם הגשת החקציב. למשל: לא לבצע את הרחבת הינוך הינם על כיתה י'. זהו סכום שאיננו בחקציב, גובים אותו מן ההורים, אבל צריכים היינו להעביר מן הרזרבה כדי לכסות את הוצאות שכר הלימוד. זה פינה לנו סכומים.

כלומר, הקיצוץ הוא ברזרבה.

ע. פיינרמן:

א. גפני:

נכון. במסגרת 2.5 מליארד היו 50 מליון שהיינו צריכים. סיכמנו שבמקום להעביר

עכשיו מחקציב הפיתוח של המשרד לרזרבה ואחר כך מן הרזרבה לחקציב הפיתוח של המשרד, לא לאשר לו התייקרות זאת של חקציב הפיתוח בסכום של 50 מליון לירות. ועוד דוגמה: במשרד החינוך היחס בין החקציב למערכת ההשכלה הגבוהה לבין מערכת החינוך האחרת הוא 25%. מחוץ 2.4 מליארד בקיצוץ מכסת משרד החינוך היתה 88 מליון. כ-40%, 35 מליון חלים על השכלה גבוהה. כלומר, קוצצו פה יחסית יותר סכומים מהסכומים להשכלה גבוהה, וזה קיצוץ שהופעל כבר הלכה למעשה.

האם חל שינוי מקביל בסוכנות בחקציב חירום?

מ. ארנס:

א. גפני:

חקציב הסוכנות הוא חקציב בשליטתנו. כל קיצוץ מובא לאישור כאן ואחרי כן הוא מתחלק מחצית בין מגבית חירום ומחצית בין החקציב בכחול.

לשם מה הכיכוב בסעיפים?

ח. קורפו:

א. גפני:

מבחינה חוקית אלה הם סעיפים שאושרו אחרת. סעיפים בחקציבים שהם חלק ממגבית חירום אושרו רק בוועדה כספית כמגבית חירום, לכך צריך להדביק כל קיצוץ לסעיף המחאים.

האם במשרד החינוך אין חקציב מ"ח?

ח. קורפו:

א. גפני:

במשרד החינוך כל הסכומים קוצצו מן החקציב ולא ממ"ח. הקיצוץ בהשכלה גבוהה חולק בין זה ובין מ"ח. 35 מליון קוצצו בהשכלה גבוהה. 18 מליון זה מה שהטילו על הורי החלמידים בכיתות גבוהות של בתי ספר, שם אין חוק חינוך חובה הינם אלא שכר לימוד מודרג, על ידי העלאת שכר הלימוד ב-41% במקום שצריכים היו לקחת זאת מן הרזרבה. זה קוצץ. 9 מליון על ידי דחיית הפעלת חוק חינוך חובה הינם על כיתות י'. 7 מליון - וכאן חתיה הקטנה מסויימת - על ידי ביטול הפטור הקולקטיבי באזורי הפיתוח. ושימת הערים צומצמה בעקבות דיון בוועדה השרים לאזורי פיתוח עם נציגי אזורי הפיתוח. היתר על ידי קיצוצים ריאליים בהוצאות. למשל, הקטנת תקן שעות לחינוך על יסודי וחטיבות הביניים ב-5%, וזו הקטנה של שעות פחות חשובות, שוליות שנוחנות כ-2, מליון ו-380 אלף. זה לא פוגע בטעונו הטיפוח. להיפך, אולי נגדיל סכומים מסויימים לטעונו טיפוח במשך השנה ונעשה פעולה סוציאלית חשובה על ידי זה.